

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку
керівників та фахівців соціальної сфери

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
16 грудня 2024 року**

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №7 від 26 грудня 2024 р.)*

Рецензенти:

Фурман Анатолій Анатолійович - доктор психологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту гуманітарних наук Національного університету "Одеська політехніка"

Пєнов Вадим Васильович - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізіології здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у закладах освіти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2024. 208 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

чоловіки, що постраждали від торгівлі людьми або будь-хто, з ігровою залежністю, і, звісно ж, діти та люди похилого віку [4].

Загалом, сьогодні необхідним є формування самосвідомості здобувачів вищої освіти щодо опанування потрібних у професійній діяльності знань та навиків, зокрема у соціальній роботі, соціальному забезпеченні як її складовій, з огляду на затребуваність послуг соціальних працівників у воєнний та післявоєнний періоди в Україні. У цьому напрямі високі результати можуть бути досягнуті лише при взаємодії усіх ланок освітньо-професійного ланцюга (здобувача - закладу вищої освіти - установи, що надає соціальні послуги – держави), суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Закон України. Про вищу освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004) (Із змінами, внесеними згідно із Законами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Закон України. Про освіту. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) (Із змінами, внесеними згідно із Законами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Полянська А.С. Елементи диджиталізації в навчальному процесі. Круглий стіл: Інноваційні методи викладання у вищій школі: обмін досвідом та кращі практики: за ред. д.е.н., професора Полянської А.С. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2020. 19 с.
4. Роль та призначення соціальних працівників. Національна соціальна сервісна служба України (07.11.2023). URL: <https://nssu.gov.ua/news/rol-ta-pryznachennia-sotsialnykh-pratsivnykiv>

КРИМОВА Наталія Олексіївна

REFLECTIVE ENVIRONMENT AS A BASIS FOR THE IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE TEACHING METHODS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The topicality of the topic is due to several key aspects that determine the current stage of development of educational systems: firstly, in the conditions of rapid changes in socio-economic realities and technological innovations, higher education institutions are faced with the need to adapt to new challenges. Implementation of innovative teaching methods to improve the quality of education and training of specialists is an important condition for effective functioning in a dynamic labor market situation. Secondly, the reflective environment promotes the development of critical thinking and independence of students, which is the basis for the formation of professional identity and personal growth. Such an environment

stimulates a conscious attitude to the learning process, which allows students to analyze their own experience and integrate it with new knowledge. Thirdly, the relevance of the topic is reinforced by the concept of lifelong learning, which emphasizes the importance of self-development and self-education. A reflective environment creates conditions for the formation of such an approach, providing students with the necessary tools and resources for self-analysis and self-evaluation.

The integration of innovative learning methods, such as project learning, collective learning and the use of digital technologies, will require the creation of a favorable reflective environment that would support the active participation of students in the learning process and promote the development of their creative abilities.

Modern scientific research reflects a wide range of views and approaches that form the theoretical and practical basis for the implementation of this concept. Scientists are actively studying the impact of reflective practices on the quality of education and the development of students' professional competences. In particular, in the works of such researchers as M. M. Marusinets, attention is focused on the need to integrate reflective technologies into the educational process, which act «as a search initiation, «internal impetus», educational dialogue/political dialogue, didactic support, differentiation of the educational process» [2, p. 82], it is through reflection that the processes of cognition and self-knowledge of the individual are carried out. M. I. Naydenov in his research identifies mechanisms and patterns in the formation of a system of reflective management in organisations [3]. The works of N. Nychkalo, S. Nemchenko, O. Lebid are aimed at studying the practical aspects of the reflective environment in the context of pedagogical innovations, its role in the development of skills of reasonable thinking and behaviour, adaptation of students to new forms of education.

At the international level, the topic of reflective environments is actively developing in the context of constructivism and experiential learning theories. The research of J. Dewey, based on the concept of «learning through experience», is used in the context of modern reflective practices, as he emphasised the importance of awareness of one's own learning process, which is reflected in modern approaches to the organisation of the educational process. D. Schon's concept of «reflective practice» became the basis for understanding learning processes in the context of practical experience and reflection. K. Bain's works are devoted to innovative teaching methods and how a reflective environment can stimulate deep learning.

Thus, researchers' studies show the growing importance of a reflective environment in the context of introducing innovative teaching methods in higher education institutions. The formation of reflective cultures and environments contributes to the development of students' self-awareness, independence and readiness for change, which makes these developments relevant to the current challenges of the educational system. In addition, reflective environments of higher

education may include elements of digital technologies that facilitate the creation of interactive platforms for the exchange of experience. This is especially relevant in the context of the development of distance learning, where reflective practices can be effectively integrated through online tools.

Modern teaching methods include active, interactive and competence-based approaches that promote deeper learning and the development of students' skills. This applies to an individual approach, i.e., the learning process is adapted to the needs of students, moreover, teachers offer personalised ways of learning the material, and the development of elective programmes that allow students to choose courses according to their interests and professional goals, and the development of critical thinking, reflective practices, and the creation of a supportive and positive learning environment. In addition, the use of active learning methods (project-based learning, problem-based learning, integration of information technology into the learning process, and the establishment of a feedback system to assess students' progress, allowing them to see the dynamics and adjust their actions) provides learning environments that take into account students' needs, including social and cultural characteristics.

A reflective environment is a powerful catalyst for the implementation and development of innovative practices in education. It creates conditions in which participants in the educational process – both teachers and students – generate ideas and are open to new approaches. There are several ways in which a reflective environment supports innovative methods: stimulating creativity; a reflective environment encourages participants in the educational process to analyse information, ask questions, express doubts and justify their point of view; readiness for change, i.e., a reflective environment helps participants in the educational process to constantly improve; support for individuality, it is the reflective environment that allows each student to develop with due regard for individual characteristics, to choose their own learning path; cooperation and teamwork.

Using new approaches such as online learning platforms, virtual reality simulations and interactive learning tools and innovative teaching methods can help meet the diverse learning needs of learners and promote a more inclusive and accessible educational experience. Among the learning methods that are effectively implemented in a reflective environment, the following can be named: modular learning, in which students have the opportunity to choose modules according to their interests, which increases their motivation; micro-learning, that is, short learning modules that are easy to learn and allow students to quickly gain new knowledge; gamification, the use of game elements in education to increase the motivation and involvement of students; using online platforms for learning.

The introduction of a reflective environment as a basis for innovative teaching methods in higher education institutions is accompanied by a number of risks and obstacles that may negatively affect the effectiveness of this concept. For example,

certain material and technical resources are needed, including modern equipment, software, and time to prepare teaching materials. Funding constraints in many higher education institutions can be a serious obstacle to the implementation of this concept. Traditional approaches to teaching that do not include elements of reflection and active student engagement may hinder the introduction of new technologies and methods, as they are perceived as a threat to the existing system. Psychological barriers may arise, such as fear of assessment of reflections, reluctance to share their own thoughts and experiences, which can reduce the effectiveness of implementing methods based on active reflection, as students may not be ready to openly discuss their learning experiences. Therefore, it is important not only to identify these risks, but also to develop effective strategies to overcome them, which will maximise the potential of a reflective environment to improve the quality of education. The strategic direction of the development of innovative teaching methods in higher education institutions involves the integration of scientific and educational activities and interaction with the demands of reality, which allows to respond quickly to the needs of society and apply new knowledge to improve the learning process.

Thus, the study and implementation of a reflective environment in educational practice is not only relevant, but also a necessary condition for the successful implementation of innovative teaching methods in higher education institutions. This study can become the basis for developing new strategies and programmes that will meet the requirements of modern society and contribute to the formation of competitive professionals.

References:

1. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес: виклики та перспективи: монографія / Н. С. Саєнко, Т. П. Голуб, Ю. Е. Лавриш, В. В. Лук'яненко, І. М. Литовченко. Київ : Вид-во «Центр учбової літератури». 2022. 220 с.
2. Марусинець М. М. Рефлексивна парадигма в координатах модернізації підготовки психологів. *Наука і освіта*. 2016. №10. 82-87.
3. Найдьонов М. І. Експериментальні дослідження рефлексивних процесів: вивчення феноменів складнокоординованості. *Психологічні перспективи*. 2009. Сп. вип. С. 39-53.
4. Немченко С. Г., Лебідь О. В. Створення рефлексивного середовища магістратури як умова ефективної підготовки майбутнього керівника навчального закладу. *Молодь і ринок*. 2013. № 12 (107). С. 63-67.
5. Liston D. P., Zeichner Z. M. Reflective teacher education and moral deliberation // *Journal of Teacher Education*. 1987. 38 (6), pp. 2-8.

штучного інтелекту під час проєктування вибіркового навчальних дисциплін	
КАЛЮЖНА Юлія Іванівна Інноваційні підходи до викладання політології: досвід проєктного навчання	53
КИНСЬКА Поліна Петрівна Особливості використання сучасних методів навчання при підготовці фахівців з фізичного виховання	56
КОВИЛІНА Вероніка Геннадіївна Transforming education through distance learning approaches	59
КОЛБІНА Людмила Анатоліївна Формування ціннісного ставлення молодших школярів у процесі спілкування в інклюзивному освітньому середовищі	62
КОРГУН Лариса Миколаївна Професійна підготовка здобувачів з особливими освітніми потребами в закладах вищої освіти України	65
КОСТЯШКІН Іван Олександрович Сучасні форми та методи навчання при викладанні курсу «Земельне право»	70
КРАВЕЦЬ Ірина Михайлівна Цінність здобуття вищої освіти, її особливості та сучасні виклики	72
КРИМОВА Наталія Олексіївна Reflective environment as a basis for the implementation of innovative teaching methods in higher education institutions	75
КУЧЕРУК Олег Олексійович К питанню про викладання дисципліни «Історія морського судноплавства» в навчальних закладах України	79
ЛЕОНОВА Вероніка Іванівна Організація соціально-педагогічного тренінгу	82
ЛИСИЧЕНКО Микола Леонідович Зміна навчальних планів підготовки фахівців з енергетичних спеціальностей	84
ЛИТВИНЕНКО Ірина Леонідівна До питання про поняття конституційного права України як галузі права та освітнього компонента	86
МЕЛЬНИЧЕНКО Марина Василівна, МЕЛЬНИЧЕНКО Віталій Григорович Стосовно учбового репертуару здобувачів-піаністів бакалаврату	89
МУЛИК Катерина Олександрівна Психолого-педагогічні аспекти іншомовної підготовки майбутніх соціальних працівників у закладах вищої освіти	95
НЕПОМНЯЩА Ірина Миколаївна Інноваційні технології як	99